

Jaarverslag 2009 **Stichting Het Kronendak**

1. Bestuur en adviseurs

De bestuurssamenstelling in 2009 was als volgt (tussen haakjes het jaar van aftreden):

Erevoorzitter: Prof. Dr. Ir. R.A.A. Oldeman, em. hoogleraar Wageningen
 Voorzitter: Dr. Ir. H. Vester (2013)
 Vice-voorzitter: Dr. Ir. P.C. Romeijn, directeur Treemail te Heelsum (2010).
 Vice-voorzitter: Prof. Dr. Ir. A.F. van der Wal, oud hoogleraar Wageningen (2011)
 Penningmeester: Ir. P. Hulsebosch, directeur Trexco te Rhenen (2014).
 Secretaris: Ir. Ing. R.B. Buiting, directeur Buiting Advies (2011).

2. Adviseurs

Algemeen Adviseur: Prof. Dr. C.W.P.M. Blom, oud- Rector Magnificus Radboud Universiteit.
 Algemeen Adviseur: Ir. E. Kuiler-IJzerman, mededirecteur 'De Ommuurde Tuin' te Renkum
 Algemeen Adviseur: Mr. R.G. Fierst van Wijnandsbergen, oud-notaris te Wageningen.
 Wetenschapsadviseur: Mevr. Dr.. A. Visscher.
 Juridisch Adviseur ad hoc: Mr. P.J. Verschoof, oud-kantonrechter te Wageningen.

3. Bestuursvergaderingen

In 2009 werden 7 bestuursvergaderingen belegd (158 t/m 164) en één jaarvergadering die bijgewoond werd door alle bestuursleden, drie adviseurs en de Mej. Dr. Jacoba Ruinen-
 hoogleraar Prof. Dr. Wolf.

4. Lustrum

In 2009 vierde de stichting haar 4de lustrum. Het Lustrum werd op en in samenwerking met Hogeschool Van Hall Larenstein in Velp georganiseerd. Tabel 1 toont het programma, figuur 1 de uitnodiging.

Programma 4de Lustrum Stichting Het Kronendak
13.30u – 13.35u Opening
13.35u – 13.45u Ir. J. de Vletter Van Hall Larenstein en de tropische wereld
13.45u - 14.15u Dr. Ir. Vester, voorzitter Stichting Het Kronendak Stichting Het Kronendak Nu en Toekomst
14.15u – 14.45u Prof. Dr. J. D. Wolf: hoogleraar 'Canopy sciences' UvA Kunnen sierplanten het regenwoud redden?
14.45u – 15.15u Pauze
15.15u – 15.45u Ing. M. Weterings MSc en Ing. S. Schonck Msc Bosvruchtentaart: lokale variëteiten, vulling en andere zaken
15.45u – 16.15u Dr. K. Janmaat Onderzoek aan apen in het kronendak
16.15u – 16.30u Uitreiking Mr.C.Th.F. Thurkow-prijs
16.30u Receptie

Tabel 1: programma 4de Lustrum Stichting Het Kronendak

Figuur 1: uitnodiging 4de Lustrum

De opkomst is groot, zowel oudgedienden als ook veel studenten wonen de lezingen bij. De Thurkow-prijs wordt aan Ing. M. Weterings MSc en Ing. Schonk MSc uitgereikt.

4. Beleid en strategie

5.1 Steun in 2009

- De stichting ontving in 2009 wederom onmisbare en gewaardeerde steun van derden aan haar projecten. Helaas zijn deze bijdragen opnieuw gekrompen, fondsenwerving blijft een belangrijk aandachtspunt. Toch is er aan het eind van het jaar ook goed nieuws te melden eind 2009 ontvangt Stichting Het Kronendak een royale erfenis. Hierdoor ontstaat meer financiële armslag. In 2010 wordt bepaald hoe met deze gift om te gaan.

5.2 Mej. Dr. Jakoba Ruinen-leerstoel

De bijzondere Mej. Dr. Jakoba Ruinen-leerstoel werd ook in 2009 voortgezet met als hoogleraar Prof. Wolf. Gezien de ontwikkelingen op de beurzen is de bijdrage van de Stichting wel verder verlaagd. De leerstoel zorgde weer voor wetenschappelijke publicaties. Voor de volledige lijst met publicaties wordt verwezen naar bijlage 1.

5.3 Eden

Dr. Romeijn en Prof. Wolf hebben ook in 2008 de contacten met het Eden Project (Cornwall, UK) warm gehouden. Dit leidde einde 2009 tot het indienen van een projectvoorstel door een van de adviseurs van de Stichting: Dr. A. Visscher. Het project richt zich op de introductie van

epifyten in het kronendak en op de educatieve en publicitaire mogelijkheden aldaar.

5.4 Internet

De door onze vice-voorzitter Dr. Romeijn op internet geplaatste teksten bleven ook in 2009 bezoekers trekken. Er werden wederom teksten "gedownload". De website wordt goed bijgehouden met recente informatie en publicaties: www.treemail.nl/kronendak.

6. Overige projecten

6.1 Den Ouden

Den Ouden is met ondersteuning van de Stichting in Amazonat geweest. Deze reis heeft (mede) geleid tot een expositie met regenwoudschilderijen in Het Paviljoen in Rhenen. Daar waren ook nieuwe kunstwerken, 'ontstaan tijdens de Amazonat-reis, te zien. De conclusie is dat de ondersteuning van Den Ouden door de Stichting goed heeft uitgepakt: veel mensen komen via de tentoonstelling in aanraking met de schoonheid van het regenwoud. Om het effect nog te vergroten stuurde Vester de uitnodiging naar het complete adressenbestand van de Stichting.

7. Publicaties

Voor de publicaties welke door (mede) ondersteuning van de Stichting tot stand zijn gekomen wordt verwezen naar Bijlage 1.

Zie www.treemail.nl/kronendak voor een complete lijst van ondersteunde publicaties vanaf 1989.

8. Samenwerking

De samenwerking met de Universiteit van Amsterdam droeg, via de bijzondere Mej. Dr. Jakoba Ruinen-leerstoel in de Fyllosfeerwetenschappen, nog steeds significant bij aan de ontwikkeling van de potentiële intensivering van onderzoek naar het kronendak en universitair onderwijs op dit gebied.

De samenwerking met de Amazonat lodge is in 2009 verder teruggelopen. Er zijn in 2009 geen gezamenlijke projecten uitgevoerd, onderzoekers of studenten in Amazonat op bezoek geweest.

9. Mej. Dr. Jakoba Ruinenleerstoel

Een overzicht van de activiteiten van Prof. Wolf, bijzonder hoogleraar van onze stichting op de Mej. Dr. Jakoba Ruinenleerstoel in de Fyllosfeerwetenschappen (Universiteit van Amsterdam, IBED) in 2007 is als bijlage 1 bijgevoegd.

Gedaan te Dieren, 9 april 2010, Ir. Ing. R.B. Buiting, secretaris

Bijlage 1

JAARVERSLAG 2009 MEJ. DR. JAKOBA RUINEN-LEERSTOEL GRENSVLAKECOLOGIE

Prof. Dr. Jan H.D. Wolf

ANALYSE

Ook in 2009 is de productie van wetenschappelijke artikelen doorgedaan. Vier artikelen zijn gepubliceerd in vooraanstaande tijdschriften. Gezien het grote aantal aanvragen voor overdrukken wordt ons nieuwe protocol voor veldonderzoek (SVERA) met belangstelling ontvangen.

Daarnaast heeft 2009 in het teken gestaan van het 5th International Canopy Conference, 26-31 oktober 2009, Bangalore, India. De leerstoel was daar met vier afgevaardigden aanwezig. Voor meer details verwijs ik naar mijn eerder toegezonden congresverslag.

De promotieonderzoeken van Mej. Rebecca Hsu (Taiwan) en Mej. Ana Maria Benavides (Colombia) zijn in volle gang. Ana Maria hoopt eind 2010 te promoveren, Rebecca in 2011.

In 2009 hebben wederom Vester en Wolf bijdragen aan het bacheloronderwijs aan de UvA geleverd. Het grootste deel van het aantal uren college binnen de cursus Tropische Ecologie wordt door de leerstoel verzorgd. De uitgebreide bijbehorende syllabus omvat 48 pagina's. Daarnaast heeft Wolf een bijdrage geleverd aan de cursus Natuurbeheer en Biodiversiteit.

Tenslotte kan ik tot mijn tevredenheid vermelden het Darwin Initiative (UK) een pre-proposal (Scoping Grant) heeft toegekend over 'Cultivating sacred bromeliads to preserve Maya cultural traditions and forests'. Hierdoor is er uitzicht op het verkrijgen van fondsen voor een 3 (-4) jarig bromelia 'canopy farming' project. In juli 2010 zullen Mandar Trivedi, Science and communications officer van het Global Canopy Programme, en ik naar Chiapas afreizen voor overleg met de Mexicaanse partners in dit project. Later dit jaar zullen wij een uitgewerkt voorstel indienen. Daarvoor zal wel aanvullende financiering nodig zijn.

DE ACTIVITEITEN VAN DE LEERSTOELGROEP OP EEN RIJ

Het doel van voornoemde subsidie Gensvlakecologie is om wetenschappelijke kennis te vergaren (1), te onderwijzen (2), te verspreiden (3) en toe te passen (4) op tropische ecosystemen, vooral van die in het kronendak. Om dit doel te bereiken zijn de volgende acties ondernomen, gerangschikt per onderdeel.

1. Vergaren van wetenschappelijke kennis

In 2009 is er voortgang geboekt aan vier onderzoeksprojecten (A1-A4):

A1 Het promotieonderzoek van Ana Maria Benavides aan "Succession in epiphyte communities in upper Amazonia" verloopt voorspoedig. Twee artikelen zijn geaccepteerd en twee andere artikelen staan op het punt om aangeboden te worden aan een tijdschrift. Promotie: November 2010.

Promotor: Jan Wolf (IBED-UvA). Co-promotor: Joost Duivenvoorden (IBED-UvA)

Hoofdfinanciering: Alban

Aanvullende financiering: AUV-fonds vanuit het Wilhelm Brand fonds: 675.00 Euro; Schure-Beijerinck Popping fonds: 1500.00 Euro; Alberta Mennega Stichting: 800.00 Euro.

A2 Het promotieonderzoek van Rebecca Hsu aan "The impact of global climate change on epiphyte communities in Taiwan" verloopt voorspoedig (promotie 2011). Transplantatie-experimenten laten zien dat de epifytische varen *Asplenium nitidum* altijd het hards groeit in het laagland, onafhankelijk van de afkomst van de zaailingen (midden-hoogte of hoog op de berg).

Promotores: Jan Wolf (IBED-UvA) en Geert de Snoo (CML-UL)

Co-promotores: Gerard Oostermeijer (IBED-UvA) en Wil Tamis (CML-UL)

A3 Het onderzoek aan "Conservation status, life history, and restoration potential of the rare and endangered *Magnolia wolfii* (Lozano-C) Govaerts" is tot tevredenheid van de Magnolia Society afgerond (financier) en wordt voortgezet door de Universidad Tecnologica de Pereira, Colombia. Voor een verslag, zie ons artikel in Magnolia, een publicatie van de Magnolia Society.

A4 Diego Helguera heeft de inventarisatie van epifytische gemeenschappen in zes eikenbossen van het Bosque Macanal reservaat, Colombia, afgerond dankszij financiering door Stichting Het Kronendak. Een publicatie is geaccepteerd door het Colombiaanse tijdschrift Caldasia.

2. Onderwijs (exclusief begeleiding promotieonderzoek)

	Contacturen	Vorbereiding (uren)	Totaal (uren)
Cursus tropische ecologie			
College Wolf	9	27	36
College Vester	6	18	24
Cursus Natuurbeheer en Biodiversiteit (B03K)			
College Wolf	8	12	16
		TOTAAL	82

3 Verspreiding van wetenschappelijke kennis

In 2009 zijn de volgende publicaties afgerond:

Hoofstuk boek:

Wolf, Jan H.D. (in press). Embracing epiphytes in sustainable forest management: a pilot study from the Highlands of Chiapas, Mexico. In: Tropical montane cloud forests (Scatena et al., eds.). Cambridge University Press.

Artikelen in wetenschappelijke tijdschriften:

Wolf, J.H.D., S.R. Gradstein, and N.M. Nadkarni, A protocol for sampling of vascular epiphyte richness and abundance. **Journal of Tropical Ecology**, 2009. 25:107-121.

Cascante-Marín, A., Noemi von Meijenfeldt, Hanneke M. H. de Leeuw, Jan H. D. Wolf, J. Gerard B. Oostermeijer and Joannes C. M. den Nijs. Dispersal limitation in epiphytic bromeliad communities in a Costa Rican fragmented montane landscape. **Journal of Tropical Ecology**, 2009. 25:63-73.

Cascante-Marín, A., J.H.D. Wolf, and J.G.B. Oostermeijer. 2009. Wasp florivory decreases reproductive success in an epiphytic bromeliad. **Plant Ecology** 203(1):149-153.

Hsu, C.-C. and J.H.D. Wolf. 2009. Diversity and phytogeography of vascular epiphytes in a tropical-subtropical transition island, Taiwan. **Flora** 204:612-627.

Higuera, D. and J.H.D. Wolf in press Vascular epiphytes in dry oak forests show resilience to anthropogenic disturbance, Cordillera Oriental, Colombia. **Caldasia** 0000

Symposium abstracts

Wolf, Jan H.D., Gerhard Zotz. 2009. Trees as islands - biogeography of epiphytes on trees. Proceedings 5th International Canopy Conference, Bangalore, India. Page 102.

Ganesan, R., Jan H.D. Wolf. 2009 Sustainable use of forests canopies and conservation. Proceedings 5th International Canopy Conference, Bangalore, India. Page 128.

Molleman, Lucas, Sil Boeve, Jan Wolf, Gerard Oostermeijer, Sou0badra Devy, Rengaijan Ganesan. 2009. Harvest and regeneration of epiphytic macrolichens in the Western Ghats, India. Proceedings 5th International Canopy Conference, Bangalore, India. Page 132-133.

Benavides, Ana Maria, Jan Wolf, Joost Duivenvoorden. 2009. Gap recruitment of hemi-epiphytic aroids in lowland Amazonian rain forest. Proceedings 5th International Canopy Conference, Bangalore, India. Page 176.

Cascante-Marin, Alfredo. 2009. Dispersal limitation in epiphytic bromeliad communities. Proceedings 5th International Canopy Conference, Bangalore, India. Page 103.

Rebecca Hsu (Chia-Chun). 2009. Simulations of climate change impacts on epiphyte communities in Taiwan. Proceedings 5th International Canopy Conference, Bangalore, India. Page 111.

Artikelen in niet wetenschappelijke tijdschriften:

Jan Wolf. 2009. Caramba, waar komen al die dennen vandaan? Deel I. **Blijdenstein Nieuws** 23:10-12.

Jan Wolf. In press. Caramba, waar komen al die dennen vandaan? Deel II. **Blijdenstein Nieuws**

Jan H.D. Wolf & Dorian Ruiz Penagos. 2010. *Magnolia wolfii*, its discovery and conservation. **Magnolia** 87:14-19.

Lezingen

4^e Lustrum Stichting Het Kronendak. Velp, 16 oktober 2010. Kunnen sierplanten het regenwoud redden?

Pinetum Blijdenstein. Hilversum 21 maart 2010. Kan de duurzame oogst van kamerplanten het regenwoud redden?

Bromelia Contact Groep. Utrecht, 11 april 2010. Kunnen bromelias het tropisch regenwoud redden?

4. Toepassing van wetenschappelijke kennis

Er zijn goede contacten met het Eden-project in Cornwall onderhouden. Een gezamenlijk bromeliaproject is in voorbereiding.